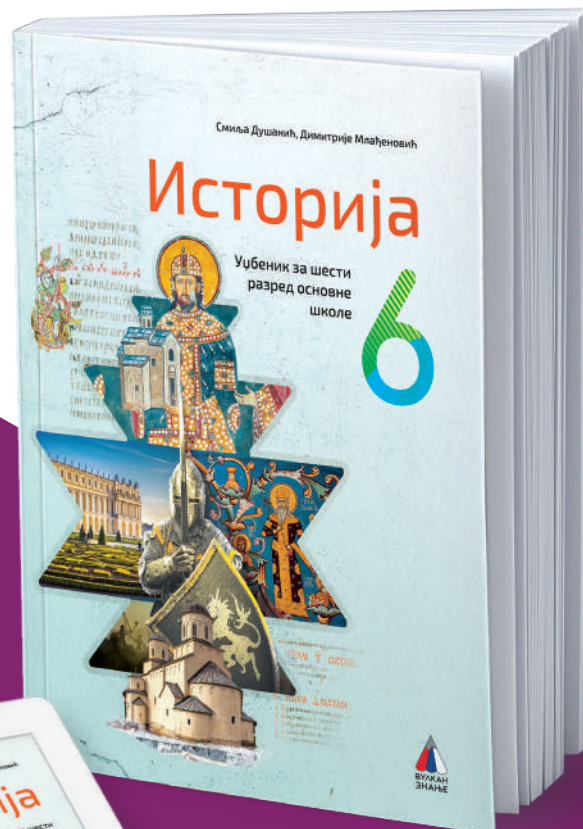

НОВО

ИСТОРИЈА 6

АУТОРИ: проф. др Смиља Марјановић Душанић, Димитрије Млађеновић

- **Уџбеник који подстиче дијалог, креативан и истраживачки приступ.**
- **Историја** која позива дванаестогодишњака да учествује у путовању и откривању.
- **Фотографије обogaћене легендама** које су везивно ткиво између визуелног и наративног дела историјског сазнања.
- **Ретки снимци из поставки светских и домаћих музеја**, укључени у уџбеник са жељом да се ученицима пружи аутентична слика прошлости.
- **Једноставне и концизне систематизације** на крају лекције.
- **Прегледни и јасни прикази територија у одговарајућој резолуцији.**
- Задаци за проверу усвојености градива засновани на логичком повезивању, а не на простом репродуковању.
- **Постепена припрема за завршни испит** у основном образовању.
- Неговање опште културе и информисаности.

224 СТРАНЕ

26 КАРАТА

143 ЗАДАТКА РАЗЛИЧИТИХ НИВОА ПОСТИГНУЋА И ТИПОВА

350 ФОТОГРАФИЈА

35 ИСТОРИЈСКИХ ИЗВОРА

ВУКАМ
ЗНАЊЕ

ВРЕМЕНСКА ЛЕНТА / ТЕМАТСКА ЛЕНТА

– хронолошки лењир са кључним годинама, личностима и догађајима / кључни појмови, теме и личности поменути у лекцији

ПОДСЕЋАМО СЕ – обнављање градива из претходних разреда и појмова обрађених у претходним лекцијама

ВРЕМЕНСКА ЛЕНТА

1163. долазак Тихомира на власт

1166. долазак на власт великог жупана Стефана Немање

1189. 1190. сусрет Немање и Фридриха I Барбаросе у Нишу

1196. битка на Малави

1196. сабор у Рагу

1217. крунисање Стефана Првеномачног

1221. друго крунисање Стефана Првеномачног у Жини

1218. стицање аутокефалности и ранга архиепископије Српске цркве

СТВАРАЊЕ ДРЖАВЕ НЕМАЊИЋА

ПОДСЕЋАМО СЕ

До друге половине XII века Рашком су, као византијски васали, управљали велики жупани из династије Вукановића. Они су уз помоћ свог северног суседа Угарске покушавали да се ослободе повољеног положаја. Зато је моћни византијски цар Манојло I Комнин савршио непустуљивог српског васала из династије Вукановић и 1163. године за великог жупана поставио Тихомира, најстаријег сина жупана Званде.

Владавина Стефана Немање

Сваки од четворце Звандиних синова имао је своју област, уздому кнежевину, којом је управљао. Истовремено су признавали власт најстаријег брата – великог жупана Тихомира – али и врховну власт византијског цара. Најмлађи брат био је **Стефан Немања**. Он је врло брзо стекао политички утицај у држави и посебну наклоност византијског цара Манојла Комнина. Немања је, међутим, све време желео да оствари самосталност, што

САЗНАЈАМО ИЗ ИСТОРИЈСКИХ ИЗВОРА

Монета Стефана Немање Св. Ђорђу (Стефан Првеномачни, „Жигиће Стефана Немање“)

Док је тако седео у пелини, с тугом у уму свом, са срцем поджигним, мољаше се светоме и великом мученику Христову и страстотрпцу, и војнику непобедном Ђорђу, овако говорише:

„О страстотрпче, свети мучениче Христов Ђорђе, који си Христа ради претрпоо страдања, муке и ране различите без броја, наоу великој беди и на точку растајан, признаваше владикуну своју, Господу свога Исуса Христа да дође на избављење, и на исцељење, и на утеху твоју. Јер ти, који си своје клање гледао, као Јагње Христово, говораше незлобно: „Прими, Господе, протрпење моје, и који буду у беди и невољи, или у тамници, или на мору, па призову именом мојим твоје човеколибе, ради неспитаног милосрђа твојега милостиво им буди, Господе.“

- Зашто се Стефан Немања моли Светом Ђорђу?
- Поједри непознате речи у историјском извору и нађи њихово значење.

Печат Стефана Немање

Црква Богородице Љешнице

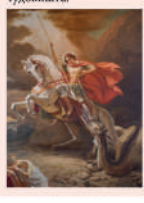
Стефан Немања је на овој фресци представљен с подигнутим рукама, како благосиља оне који улазе у цркву. Био је родоначелник и заштитник династије и читавог српског рода.

БОГАТИМО РЕЧНИК

родоначелник – личност од које потиче једна породица. Пошто је после смрти проглашен за светитеља – Светог Симеона – Стефан Немања је сматран заштитником – кореном свете лозе Немањића. Име Стефан, што значи „венцосаца“, узели су у династији Немањића сви потоњи владари као владарско име.

ЗАНИМЉИВОСТ

Свети Ђорђе или Свети Георгије је био римски војник који је мучнички страдао током прогона хришћана. Његов дан се слави 6. маја (Ђурђевдан). Врло често се у уметничким делима и на иконама представља како убија аждају. По легенди, управо је он ослободио становнике једног града од овог чудовишта.

„Свети Георгије убија аждају“, Урош Прецић

Манастир Ђурђеви ступови је споменик Немањине победе и започињања самосталне власти у српским земљама.

ПРОШИРУЈЕМО ЗНАЊЕ

Стефан Немања се у заробљеништву молио Светом Ђорђу за спасење. Касније ће због захвалности што га је спасао подићи у рашкој области манастир посвећен овом светитељу. То су Ђурђеви ступови код данашњег Новог Пазара.

БОГАТИМО РЕЧНИК – објашњење непознатих појмова који служе да ученик прошири свој речник

ФОТОГРАФИЈЕ у уџбенику нису само ликовни елемент већ нуде додатне информације, осликавају тему на нов и другачији начин, олакшавају разумевање и помажу ученицима да стекну општу културу и информисаност

ПРОШИРУЈЕМО ЗНАЊЕ – део намењен ученицима који желе да сазнају више и који се припремају за такмичења

СРЕДЊИ ВЕК

ранији (од 476. до 1000. године)

развијенији (од 1000. до 1300. године)

НОВИ ВЕК

од 1492. до почетка Првог светског рата 1914.

ПРОШИРУЈЕМО ЗНАЊЕ

Поредак држава, верска превирања, промене у култури

Ново доба је донело видљиве промене у сфери схватања државе и политичког поретка. Развој државе и њеног управног апарата, пре свега администрације, ишао је упоредо са јачањем владарске власти, а на рачун смањене улоге племенства. Овакав поредак називамо аносолутном монархијом.

Сјај нових краљевина огледао се у величанственим и раскошним дворанима, од којих су многи и данас сачувани, као грађевине од посебног историјског значаја, најчешће као велики национални музеји.

ПРОШИРУЈЕМО ЗНАЊЕ

Заслуга за конструксање штампарске пресе и настањак прве штампарије покретним словима припада немачком проналазачу Јохану Гутенбергу, средњом XV века. Проналазак штампарије имао је велики утицај на ширење нових идеја. Најпре, штампаријом Библије овај текст постоје је доступан лицима, а превео је светом текста на народни језик олакшало је ширење протестантских идеја.

Гутенбергова Библија из 1444.

Музеј Лувр у Паризу

Лувр је највећи национални музеј Француске, чија је градња почела у средњем веку, у доба Филипа Августа. Лувр је тада био одбрамбена кула, чија су трагови и данас сачувани и могу се обилно увидети у музејском музеју. У свој данашњем облику ова грађевина настала је у време француског краља Луја XIV, када је коришћена као краљевска палата. Величност овог двора била је најдирни показатељ моћи и утицаја француског краља у тадашњем свету.

Галерија Апозом, музеј Лувр, данашњи изглед

САЗНАЈЕМО ИЗ ИСТОРИЈСКИХ ИЗВОРА – мноштво историјских izvora koji ће на аутентичан начин осликати историјске приче, са подстицајним питањима за разумевање прочитаног

ВРЕМЕНСКА ЛЕНТА	330	527-565.	610-641.	626.
	настанак Константинопоља	владарина цара Јустинијана I	владарина цара Ираклија	оплода Цариграда

Новац са ликом цара Јустинијана

Јустинијан са дворском светом, мозаик на Цркви Сан Витале у Равени, Италија

САЗНАЈЕМО ИЗ ИСТОРИЈСКИХ ИЗВОРА

Прокопије, „Историја Јустинијанових ратова“

Када је устанак „Ника“ довео у опасност сам Јустинијанов двор и када је сам цар пререшито евакуисање из Цариграда, нарција Теодора је (...) одговорила оцако: „Да ли жена треба да пружи мушкарцима узор храбрости, о томе сада не вреди расправљати. У тренутцима безнаднежне опасности свако треба да чини онолико колико може. Ја мислим да сада не треба бежати, чак иако нам бекство донесе сигурност. Свако ко се роди не може избећи смрт, али ја ипак не могу поднети да онога ко је био цар видим као изгнаника! Надам се да ћебу доживети да видим себе без царског турура, нити да ме људи које срећем не ослонљају као нарициу! А ако ти желиш да се спасиш, о Царе, то је бар просто. Имамо новца, море је пред тобом, а ту су и бродови. Али, ипак упитај себе, када будеш био на сигурном, да ли би траптио такву сигурност за смрт. А што се мене тиче, ја ипак ценим ону стару изреку која каже да је пурпур достојан покров.“

- Како нарица Теодора описује цара достојног његове титуле?
- Какав је наричин одговор кад јој цар предлаже да побегну?

БОГАТИМО РЕЧИНИК

Пурпурну боју су носили византијски цареви, а представљала је њихов статусни симбол, односно њихово богатство и моћ.

ЗАНИМЉИВОСТ

Царица Теодора била је жена цара Јустинијана. Скромног порекла, Теодора је успела да дође до титуле царице и владарског трона. О њеном животу и утицају на византијског цара и сазнајемо из дела „Гајна историја“ коју је написао писац Прокопије. Дobar пример њеног утицаја види се у одлучујућој упозн коју је имала у гушењу побуне против Јустинијанове власти названој устанак „Ника“.

ЗАНИМЉИВОСТ – интересантне приче које ће помоћи ученицима да заволе историју и учине да стечено знање буде трајније

РАЗМИСЛИ, ОДГОВОРИ, ОБРАЗЛОЖИ
– подстицајна питања за промишљање, развијање критичког мишљења и аргументовање ставова

ТЕМАТСКА ЛЕНТА

Нарција Теодора

Главни представни личности: Нарција Теодора. Основне историјске личности: Нарција Теодора. Овај историјски документ је извор за историјску историју у 6. веку.

ПОВЕЗУЈЕМО ЗНАЊЕ

Искан Нутин је умпериром и разумевање свелостати и боја остварити да Суветина свелостати садржи помените држе ро-ишо-вприсретоу ставитиу привоу. Наркоу проупитиња. Суветине свелостати кроу притику ивакоу је да се свелостати размаже на кутом боје. Диск са аутоматски бојама донес је понав под називом Нутини диск.

ЗАНИМЉИВОСТ

Искан Нутин је, по претпору, кошо да закона граваитије посматрајуће над забуре са грине. Свакоу је да мора да достојно саво кола љубу вуке ка да достојно је да та уста прв-Земка. Закоушно је да та уста прв-Земка. Закоушно је да та уста прв-Земка. Закоушно је да та уста прв-Земка.

ЗАДАТАК

Нарција Теодора диск за са пробурити кроу центар питањима и број паритири. Иша учешће!

НАУЧИЛИ СМО – једноставна и јасна систематизација појмова научених у датој лекцији

1166.	1217.	1221.	1219.
сабор у Расу	крунисање Стефана Првоченијак	друго крунисање у Жичи	стицање аутокефалности и ранга архиепископије Српске цркве

НАУЧИЛИ СМО

- Династију Неманаћа основао је велики жупан Стефан Немања, који је дошао на власт 1166. године у Рашкој абацији са престола свог старијег брата Тихомира. Под његовом влашћу нашле су се простране територије од Јадранског мора до долине Мораве.
- Крајем XII века десиле су се крупне промене у политичким односима на Балканском полуострву. Слабење Византије отворило је пут утарском продору ка југу, што доводи до напунтања српско-угарске сарадње, коју замењују сукоби на северним границама државе. Тиме је најваљна нова епоха у историји српских земаља.
- Родбинске везе склопљене са византијском царском породицом – женидба Неманићког наследника Стефана принцемом Елдокијом – биле су израз изменених односа и новог статуса српске државе. Немању је на престолу наследио сређњи син, Стефан Немањић.
- Сукоб између Вукана и Стефана, који је избио због Вукановог незадовољства што није проглашен за наследника престола, решен је помирењем браће над моштима оца, Светог Симеона.
- Најкрупнија промена у ово доба био је над Партирала под крстине 1204. године и успостављање Латинског царства на истоку. Овај догађај биће пресудан за даљу будућност државе Неманаћа. Византијско царство је ослабењено, а то је касније и довело до његовог слома.
- Стефан Немањић је 1217. године добио краљевску круну од римског папе. Други пут га је Сава крунисао 1221. године у новоподигнутој крунјдбеној цркви, манастиру Жичи, и тада је добио надимак Првоченијак.
- Аутокефалност (самосталност) и ранг архиепископије Српска црква је добила захваљујући Светом Сави. Он је у тадашњој византијској престоници Никеји 1219. године постављен за првог српског архиепископа.

РАЗМИСЛИ, ОДГОВОРИ, ОБРАЗЛОЖИ

1. Зашто је брак Стефана Неманаћа са византијском принцезом био довољан разлог да он наследи свог оца, Стефана Неманаћа, а не његов старији брат Вукан, као што је био обичај у средњем веку?
2. Који је био главни разлог да Српска црква добије самосталност и да се уздигне на ранг архиепископије?

ДОМАЋИ ЗАДАТАК

Упореди оно што си научио у овој лекцији о Светом Сави с народном песмом „Свети Сава“ и песмом Војислава Илића „Свети Сава“. Напиши кратак састав о Светом Сави.

ДОМАЋИ ЗАДАТАК / ПРОЈЕКТНИ ЗАДАТАК – задаци различитог нивоа, за индивидуални рад ученика / истраживачки задаци који омогућавају ученицима да знање повежу са различитим вештинама и знањима

ПОВЕЗУЈЕМО ЗНАЊЕ – повезивање са градивом других предмета, али и са самом историјом

ЗАДАТАК – питања која подстичу ученике на дијалог са наставником и вршњацима и размену мишљења, продубљивање знања и на истраживање

ИСТОРИЈА 6

АУТОРКА: ДАНИЈЕЛА ЋИРКОВИЋ

Уџбеник даје наставницима могућност да на једном месту имају све што им је потребно како би одржали квалитетан час којим ће остварити исходе у настави – историјски извор, занимљивости, мапе и илустрације. Питања за домаћи и истраживачки рад, као и питања која се односе на историјски извор пружају могућност наставницима да ученике активно укључе у наставу. Уџбеник садржи пројектне и истраживачке задатке, а наглашена је међупредметна корелација. На крају сваке области дат је тест са питањима за проверу усвојеног градива.

РАЗМИСЛИ садржи питања у оквиру лекције која доприносе међупредметној корелацији.

НАЈЗНАЧАЈНИЈЕ ДРЖАВЕ ПОЗНОГ СРЕДЊЕГ ВЕКА

• монархија • Француска • Енглеска • Немачка • Велскаја • Веспасија • Веспасија сајмон • парламент

1. Који период називамо средњи век? Како се дефинише период?
2. Како је било средњовековно друштво?
3. Шта се десило са Франком царством после смрти Карла Великог?

ДРЖАВА, ВЛАДАР И ПЛЕМСТВО

У позном средњем веку велика држава биле су **монархије** којима је управљао краљ или цар из одређене владарске породице (династије). Он је истовремено био поглавар државе, вршио монархичке војне и правичке функције према Богу. Владар је доста времена проводио у рату. Осим тога, поглавар је менаџер и додвојнички функционер. Забављао се учествовањем у витешким турнирима или их је посматрао, а често је била на ишана у замку. Склањао се са својим вазалима, биле су средњовековне представнице свештенства. Вазали су помагали владару да ће бити верни, а заузврат су добијали феуде.

Дворони владара су у позном средњем веку постојали све раскошнији и узвишенији. У том периоду на дворанима су се окупљали уметници и ученици.

У борби против немонархичких крхних племенста, владари су почили да граде основану свештенству и градоњима. Свештенство је добијало повластице и изважно је привилегијом положаја, а становитиштво градова добијало је слободу. Да крај средњег века монархије су створиле централноизворне државе у којима се сва власт налазила у њиховим рукама.

Племство (власста) живело је по узору на владара. Велеможе (група власста) одгањале су пошлукост владару и поштале су се самовлашћу. Краљиви свештеници покушавали су да ограниче власт краља. Света власста (веспасија) била је одвајна јер је на тај начин добијала и влашћу.

РАЗМИСЛИ

Да ли су данашње државе неким монархије или републике? Објасни свој одговор. Наједна привојне велике данашњих европских монархија.

Француска је 843. године подељена Верденским уговором и од њених делова издисте су **Француска** и **Немачка** (Свето римско царство немачког народа). Француска је настала од територија западне дела Франкне. Династију Каролинга је заменила династија Капетана (987-1328). Владари су носили титулу краља, али је власт била прво слаба и просторна се саву у области Париза. Француска је била подељена на војводства и грофовије, којима су самовлашћу управљали крхни племенци. У изворну свештенства и грађанства, од краја 12. века краљевска власт је расла и постојито је територијом јединство државе.

82 ЕВРОПА, СРЕДЗОЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ

БРОЈНЕ ИЛУСТРАЦИЈЕ И ФОТОГРАФИЈЕ поткрепљују садржај, што доприноси високом нивоу опште културе и информисаности, као и неговању љубави према националној и светској историји, култури и уметности.

КОЈА РЕЧ ВИШЕ

Биографија кнеза Лазара
Ова биографија кнеза Лазара пре него што је постао владар Моравске Србије био је војсковођа. Престолонаследник се да је рођен око 1320. године у Призрену у области Новог Брца. Пошто се овај војсковођа породице кнеза Лазара није налазила у Призрену, он је у савезу са војскама кнеза Лазара је стигао у Хрватској. Према легенди, Лазар је био син краља Драгутина и краљице Уроше. Лазар је био војсковођа у рату против краља Драгутина и краљице Уроше. Лазар је био војсковођа у рату против краља Драгутина и краљице Уроше. Лазар је био војсковођа у рату против краља Драгутина и краљице Уроше.

КОСОВСКА БИТКА

После Маркова битке територија брале Моравско српство је изгубила својство независности. Област којом је владао кнез Лазар била је савезана са царском војском. Турци су поробили окупацију у српске области. Турци су поробили окупацију у српске области. Турци су поробили окупацију у српске области.

148

ИСТОРИЈСКИ ИЗВОР

Најбоље података о Јустинијановој владавини оставио је његов савременик и историчар Провокоје из Цезареје. Као доцна крхичар, написао је дела *Историја римована* и *О грађанима*, у којима велича и слави цара. Упоредо је писао и *Титул испитици*, у којој је критички приказао Јустинијана и његову жену Теодору. Тако пише: „За Јустинијана је било мало да управља самим стварима, не само због његовог несталог расположења него и зато што је велики делом мало снажан – као што сам већ рекао – и што је био од свих људи најмилосрднији. Његов су његов велики мударост, али и његов велики роа и неустрајан, не само да се срести са овим тиранином него и да разговарају с њим, и да се с њим потрајано састају. Код царине, напротив, многи младићи и престолонаследници, без другог чега и владари. Све су морали бескрајно чекаати, онако као је њој одговарало. Тако је Ромејско царство управљано његовим делом од тиранина који је изгледао ништа, и од Теодоре, која је била тешка и претрпела мучноћа. У његовом мучноју се крхна несталност и у њојшпримрени његовој крхна се претрпа за рад.“

Зашто Провокоје из Цезареје тако критички, а јавно велича цара Јустинијана?

▲ Царица Теодора са својом сестром, мозаик из Равене, 6. век ▲ Цар Јустинијан, мозаик из Равене, 6. век

РЕФОРМЕ ЦАРА ИРРАКЛИЈА

Јустинијанова освајана на западу многу била друге врсте. Грцима су поново отворили освајачке територије. Ираклиј је морао да се бори са персијском напад на Истоку и да спречи упаде Словена и Аvara на Балканско полуострво. Стали проблеми Вантареје били је развојне на његов страна. Царство се крајем 6. и почетком 7. века напредно протрпало, војно и финансијски извршило. На самом почетку 7. века дошло је до борбе за власт.

44 ЕВРОПА, СРЕДЗОЕМЉЕ И СРПСКЕ ЗЕМЉЕ У РАНИМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ

Пажљиво одабрани **ИСТОРИЈСКИ ИЗВОРИ** у уџбенику су илустровани и садрже питања која доприносе развоју историјског мишљења код ученика.

ДИГИТАЛНИ УЏБЕНИЦИ

Савремени токови у образовању захтевају савремене уџбенике и наставна средства. Пратећи најновија достигнућа у области информационих технологија, издавачка кућа *Вулкан знање* припремила је савремене, модерне и креативне дигиталне уџбенике. Бројне су предности дигиталне наставе и жеља нам је да наставницима омогућимо креирање занимљиве, савремене, интерактивне наставе.

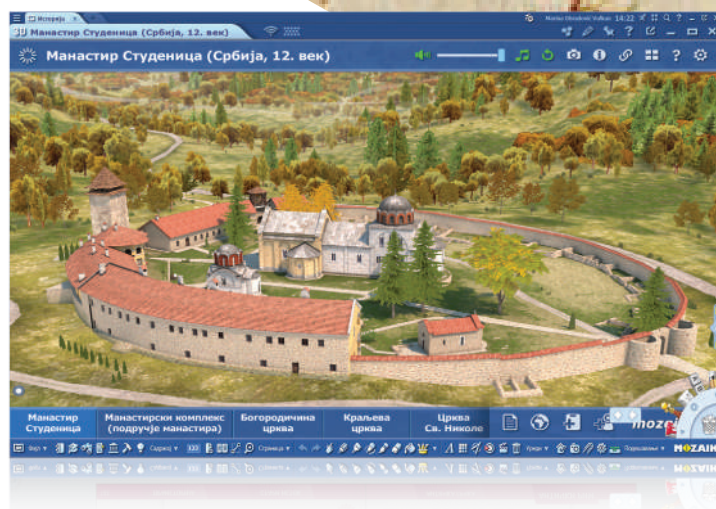
Дигитални уџбеници *Вулкан Е-ЗНАЊА* припремљени су на најсавременијој образовној платформи у Европи. Могу се користити и у онлајн и у офлајн режиму, као и на више уређаја: на интерактивној табли, рачунару, таблету, паметном телефону.

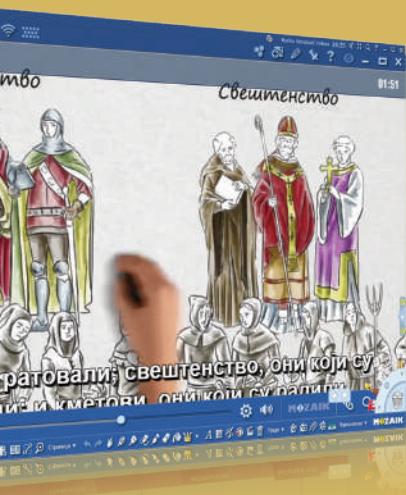
- Више од 1200 **ЗД анимација**, 900 **видео** и **аудио-записа**, **фотографија** и других различитих врста материјала.
- **Интерактивни тестови** за проверу знања за сваку лекцију.
- Могућност **самосталног креирања дигиталних садржаја**.

ЗД анимације помажу ученицима да лакше савладају градиво и визуелно им приближавају различите појаве, објекте, изуме...

Аутентични **видео-записи** прате садржај појединих наставних јединица.

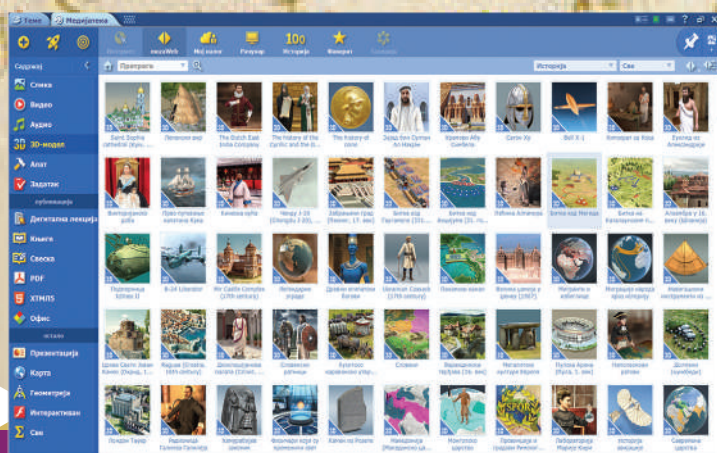

Решавајући **интерактивне задатке и тестове**, ученици добијају повратну информацију да ли су тачно урадили задатак, као и резултат теста.

Алати **Дворана славних** и **Временска машина** приказују познате људе широм света, књижевнике, историјске личности.

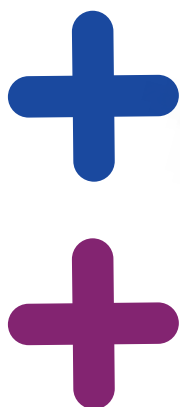

Ви и ваши ученици **сами можете креирати презентације**, обогатити их 3Д моделима, видео-записима, фотографијама и вежбама из наше дигиталне библиотеке или из ваше архиве.

ЗА НАСТАВНИКЕ

У првој години коришћења уџбеника наше куће, за наставнике смо припремили:

- уџбеник;
- дигитални уџбеник;
- приручник за наставнике (фасцикла + УСБ);
- плакат за учионицу;
- педагошки дневник.

Приручник за наставнике*

у електронском облику садржи:

- предлоге годишњег плана и месечних планова рада наставника;
- предлоге дневних припрема за час;
- примере иницијалног теста, контролних и петнаестоминутних тестова за проверу знања;
- наставни материјал за индивидуализован и прилагођен начин рада са ученицима.

*На захтев наставника испоручујемо приручнике у штампаном облику.